

Delinqüència econòmica

Codi: 100470

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Maria Jose Rodriguez Puerta

Correu electrònic:

MariaJose.Rodriguez.Puerta@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Altres indicacions sobre les llengües

La teoria i els seminaris es faran en castellà.

Equip docent

Daniela Gaddi

Prerequisits

No hi ha pre-requisits per cursar aquesta assignatura.

Objectius

En el marc de les matèries criminològiques, aquesta assignatura persegueix aportar una primera informació sobre els diferents perfils que presenta la criminalitat econòmica.

Els objectius a aconseguir són els següents:

1. Conèixer els problemes que planteja la delimitació i conceptualització d'aquesta classe de delinqüència.
2. Ser capaç d'afrontar un estudi criminològic sobre algun dels delictes que s'enquadren en aquesta categoria.
3. Conèixer les estratègies, en termes de política-criminal i penal, respecte a la delinqüència econòmica.
4. Conèixer alguns dels grups delictius en matèria de criminalitat econòmica.

Competències

- Accedir i interpretar les fonts de dades sobre la criminalitat.
- Analitzar el conflicte i la criminalitat utilitzant les teories criminològiques i els seus fonaments psicològics i sociològics.
- Demostrar que es comprenen els models de prevenció i intervenció de la criminalitat més adequats per a cada problema específic.

- Demostrar que es comprenen les teories criminològiques.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.
- Dissenyar una recerca criminològica identificant l'estratègia metodològica adequada als objectius plantejats.
- Identificar els recursos socials existents per intervenir en el conflicte i en la criminalitat.
- Redactar un treball acadèmic.
- Relacionar-se respectuosament amb persones.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar les tècniques d'avaluació del risc i les necessitats criminògenes d'una persona per determinar la proposta d'intervenció.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar amb criteri científic les informacions obtingudes en les bases de dades criminològiques.
2. Aplicar amb precisió els models de prevenció en situacions concretes de criminalitat.
3. Aplicar de manera eficaç els fonaments de les diferents polítiques criminals en l'activitat professional.
4. Aplicar el coneixement científic criminològic per analitzar la delinqüència.
5. Aplicar les teories criminològiques.
6. Escollir de manera adequada el recurs social per a cada cas d'intervenció professional.
7. Inferir els models d'intervenció en funció d'una avaluació de necessitats prèvia eficaç.
8. Redactar un treball acadèmic.
9. Relacionar-se respectuosament amb persones.
10. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
11. Transmetre oralment les idees a una audiència.
12. Treballar de manera autònoma.
13. Treballar en equip i en xarxa.
14. Utilitzar la metodologia d'investigació necessària en funció de la recerca criminològica plantejada.

Continguts

PRIMERA PART

La criminalitat econòmica: qüestions generals

Tema 1: Aproximació al concepte de delinqüència econòmica: jurídica i criminològica

Tema 2: Perfil criminològic de l'autor i de la víctima

Tema 3: La investigació i enjudiciament de la delinqüència econòmica.

Tema 4: La delinqüència corporativa. La responsabilitat de l'empresa, des de la perspectiva criminològica i jurídica. Els programes de compliment.

Tema 5: Política criminal i sancions. La intervenció enfront de la delinqüència econòmica: sanció i prevenció. Dinàmiques nacionals i internacionals.

SEGONA PART

La criminalitat econòmica: part especial

Tema 6: La ciberdelinqüència. La cibercriminalitat des de la perspectiva criminològica. Fraus informàtics. Propietat industrial i intel·lectual. Secrets d'empresa.

Tema 7: La corrupció. Concepte jurídic i criminològic de corrupció. La corrupció a Espanya. Els delictes de corrupció. Estratègies de prevenció.

Tema 8: El blanqueig de capitals. Concepte. El *modus operandi*. El delicte de blanqueig de capitals. La normativa extra-penal de blanqueig. Estratègies de prevenció.

Tema 9: Els delictes medioambientals. El concepte de violència corporativa. Víctimes corporatives

Metodologia

L'assignatura s'organitza de forma similar a la resta d'assignatures del grau de criminologia. Es realitzen dos tipus d'activitats.

- Una de caràcter teòric, a l'aula amb tot el grup, en la qual s'explica de forma bidireccional el contingut essencial del programa i es suggereixen activitats i reflexions.
- Una altra de naturalesa pràctica i aplicada: els tallers, que es realitzen setmanalment, persegueixen reforçar els coneixements teòrics a través de la discussió de textos i anàlisis de dades relatives als temes objecte del programa.

El model descrit es completarà amb les conferències que es realitzaran al llarg del quadrimestre i en les quals participaran experts en les matèries que aportaran experiència pràctica a propòsit de l'analitzat a l'aula.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	19,5	0,78	2, 4, 5, 7, 9, 12
Tallers/Seminaris	19,5	0,78	2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13
Tipus: Autònomes			
Treball individuals i en grup	106	4,24	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13

Avaluació

La assistència tant a les classes de teoria com a les de seminari és obligatòria. Per tant, un alumne que no assisteixi a un mínim del 80% de les classes no podrà ser avaluat. Les absències només poden justificar-se per raons mèdiques o altres de força major i per raons acadèmiques deuran ser prèviament autoritzades pel professorat. El professor realitzarà controls d'assistència a classe.

La nota de l'assignatura s'obtindrà avaluant tres tipus d'activitats:

- Una prova individual teòrica sobre la primera part: preguntes curtes (35%)
- Una prova individual teòrica sobre la segona part: preguntes curtes (30%)
- Un treball pràctic en grup sobre un tema de l'assignatura, els resultats del qual cada grup presentarà a la resta de la classe durant un seminari (35%)

Per superar l'assignatura haurà d'obtenir-s'un mínim de 5 en cadascuna dels activitats proposades. De no obtenir-es aquest mínim, en el període de recuperació és proposarà la realització d'una activitat de recuperació.

Plagi: L'alumnat que es detecti copiant quedarà automàticament suspès sense possibilitat d'accés a la recuperació. En cas de plagi en la redacció de treballs, es valorarà cada cas i, en cas extrem, es considerarà la opció de suspens directe sense opció a recuperació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova teòrica primera part	35%	2,5	0,1	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14
Prova teòrica segona part	30%	2,5	0,1	4, 5, 8, 10, 12
Treball en grup	35 %	0	0	2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14

Bibliografia

Bibliografia obligatòria:

1. Material primera part

- Dopico, J. (2018). La responsabilidad penal de las personas jurídicas. En Quintero Olivares et al. (Dir.). *Esquemas de teoría jurídica del delito y de la pena* (pp. 287-301). Valencia: Tirant Lo Blanch
- González, A. (2018). Situación actual, prevención e intervención criminológica en la delincuencia de cuello blanco. En Fernández Bermejo, D. et al. (Dir.). *Delincuencia económica* (pp. 751-776). Pamplona: Thomson-Aranzadi.
- Morón, Esther (2014). El perfil criminológico del delincuente económico. En García Aran, Mercedes (Dir.). *La delincuencia económica. Prevenir y sancionar* (pp. 29-52). Valencia: Tirant Lo Blanch
- Nieto, A. (2015). Autoregulación, «compliance» y justicia restaurativa. En Arroyo Jiménez L.; Nieto Martín, A. (Dir.). *Autoregulación y sanciones* (pp. 99-134). Cizur Menor: Thomson Reuters Aranzadi
- Stadler, W.A.; Benson, M.L. (2012). Revisiting the Guilty Mind: the Neutralization of White Collar Crime, *Criminal Justice Review*, 37(4), 494-511

1. Material segona part

- Aertsen, I. (2018). Restorative Justice for Victims of Corporate Violence. En Forti, G., Mazzucato, C., Visconti, A. & Giavazzi, S. (Eds.). *Victims and Corporations. Legal Challenges and Empirical Findings* (pp. 235-258). Milano:Wolters Kluwer
- Bermejo, M. (2015). *Prevención y castigo del blanqueo de capitales. Un análisis jurídico - económico*. Madrid: Marcial Pons. Únicament pàgines 105-139.
- Gutierrez, Elena (2018). Corrupción pública: concepto y mediciones. Hacia el *Public compliance* como herramienta de prevención de riesgos penales. *Política Criminal*, 13(25), 104-143. Disponible en: http://www.politicacriminal.cl/Vol_13/n_25/Vol13N25A3.pdf
- Mayer Lux, Laura (2016). Elementos criminológicos para el análisis jurídico-penal de los delitos informáticos. *Revista Ius et Praxis*, 24 (1), 159-206. Disponible en: <https://scielo.conicyt.cl/pdf/iusetp/v24n1/0718-0012-iusetp-24-01-00159.pdf>

Bibliografia recomanada

- Baucells, J. (2012). Sistemas de penas para el delincuente económico. *Cuadernos de Política Criminal*, 107(II), 143-182
- Benson, M. L. & Simpson, Sally S. (2018). *White-Collar Crime: An Opportunity Perspective*. New York: Routledge.

- Cid, J.& Larrauri, Elena. (2013). *Teorías criminológicas: explicación y prevención de la delincuencia*. Barcelona: Bosch.
- García, Mercedes et al. (2014). *La delincuencia económica: prevenir y sancionar*. Valencia: Tirant Lo Blanch.
- Gottschalk, P. (2017). *Organizational Opportunity and Deviant Behaviour: Convenience in White-collar Crime*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Linch, M.L. et al. (2016). The weak probability of punishment for environmental offenders: a discussion based on USEPA criminal cases, 1983-2013. *Deviant Behavior*, 37(10), 1095-1109.
- Maras, Marie-Helen. (2017). *Cibercriminology*. New York:Oxford University Press. Únicament pàgines 3-56
- Martínez-Buján, C. (2016). *Derecho Penal Económico y de la empresa*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Miró, F. (2013). La respuesta penal al ciberfraude. Especial atención a los muleros del phishing. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 15(12), 1-56
- Muñoz, F. (2016). *Derecho penal. Parte especial*. Valencia: Tirant Lo Blanch.
- Payne, B.K. (2013). The Corrections Subsystem and White Collar Crime. En Payne B.K, *White collar crimes. The Essentials* (pp. 364-393). London: Sage.
- Pearce, F. & Tombs, S. (1992). Realism and corporate crimes. En Matthews, R.; Young, J. (Eds.). *Issues in Realist Criminology* (pp. 70-101). London: Sage Publication
- Rebollo, R. & Casas, J. (2013). Reflexiones, problemas y propuestas para la investigación de la delincuencia económica. *Revista General de Derecho Penal*, 19. Disponible en https://www.iustel.com/v2/revistas/detalle_revista.asp?id_noticia=413154&d=1
- Redondo, S. & Garrido, V. (2013). *Principios de criminología*. Valencia: Tirant Lo Blanch.
- Silva, J.M. & Varela, Lorena. (2016). Responsabilidades individuales en estructuras de empresa. La influencia de sesgos cognitivos y dinámicas de grupo. En Silva, J.M. (Dir.). *Fundamentos del derecho penal de la empresa* (pp. 247-284). Madrid: Edisofer
- Simpson, Sally S. (2019). Reimagining Sutherland 80 years after white-collar crime. *Criminology*, 57, 189-207
- Trigo, S. et al. (2017). *Ransomware: seguridad, investigación y tareas forenses. Anales del Simposio Argentino de Informática y Derecho*. ISSN: 2451-7526
- Van Rooij, B. & Fine,A. (2018). Toxic corporate culture: assessing organizational processes for deviancy. *Administrative Sciences*, 8(23), 1-38.
- Villoría, M. (2015). La corrupción en España: rasgos y causas esenciales. *Cahiers de civilisation espagnole contemporaine*, 15. Disponible en <http://ceec.revues.org/5949>

Eventuals actualitzacions en la bibliografia es comunicaran a temps a través del Moodle